

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Медичне страхування як динамічна інституціональна складова страхування набуває нових ознак, організаційно-правових форм, зростає, вдосконалюється і розвивається в процесі історичного розвитку.

За період 2003-2014 рр. було запропоновано більше 10 законопроектів, положення яких стосуються запровадження в Україні обов'язкового медичного страхування. Суперечливі моменти цих законопроектів стосувалися наступного: 1) визначення структури, яка буде виступати страховиком; 2) з'ясування функцій Фонду обов'язкового медичного страхування; 3) напрямків використання коштів Фонду; 4) організаційно-правових засад формування Фонду; 5) переліку страхувальників (застрахованих); 6) розмірів страхових внесків для різних категорій населення. До єдиної думки автори цих документів не дійшли, відтак, на жаль, жоден з них не був реалізований на практиці.

З січня 2015 року вступив у дію Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці", який вніс організаційно-правові зміни до законодавчої бази. Відповідно, в рамках реформи ЄСВ (єдиний соціальний внесок) створюється Фонд соціального страхування України, що об'єднує в собі Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань і Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Окрім цього, у системі соціального страхування збережено функціонування Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття та передбачено створення Фонду соціального медичного страхування, як окремих Фондів соціального страхування.

В економічній та правовій літературі ведуться дискусії щодо визначення структури страховиків у соціальному медичному страхуванні. Зокрема, у різних законопроектах з обов'язкового (державного) соціального медичного страхування автори вважають доцільним залучення страховиків у вигляді однієї з таких структур [1-10]:

1) державна медична страхова організація, як спеціалізований страховик, єдиним власником якого є держава. Відповідно така страхова організація повинна здійснювати виключно медичне страхування [1; 6];

2) страхові компанії, що функціонують на страховому ринку в галузі ризикового страхування, мають ліцензію на проведення медичного страхування. Тобто, такі суб'єкти обов'язкового медичного страхування

здійснюватимуть виключно операції медичного страхування на підставі наявної ліцензії. Обов'язковою передумовою їх діяльності є членство у Медичному страховому бюро України [2];

3) Фонд загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування України (надалі Фонд). Щодо встановлення повноважень, функцій, організаційно-правових засад діяльності цієї структури немає однозначних поглядів серед авторів проектів законів. Зокрема, структуру Фонду визначають у вигляді: некомерційної самоврядної організації, що здійснює обов'язкове медичне страхування [3-4; 9-10]; цільового позабюджетного фонду [5; 8]; державну установу, яка підпорядковується Кабінету міністрів України [7].

З приводу визначення структури, яка виконуватиме функції страховика в соціальному медичному страхуванні, ведуться дискусії і в наукових працях. Скажімо, В.Ю. Стеценко наголошує на таких принципах, що повинні лежати в основі проекту Закону про обов'язкове медичне страхування: 1) страховиками повинні виступати страхові медичні організації (комерційні структури); 2) кошти обов'язкового медичного страхування повинні використовуватися на оплату вартості наданої медичної послуги, преміювання медичного персоналу, утримання Фонду обов'язкового медичного страхування; 3) створити Фонд обов'язкового медичного страхування, котрий буде займатися виключно організацією обов'язкового медичного страхування в Україні і у подальшому контролюватиме реалізацію програми державних гарантів надання громадянам безоплатної допомоги [11, с.71]. Дозволимо собі не погодитись з окремими твердженнями автора. Так, на нашу думку, недоцільним є формування окремої структури – Фонду. По-перше, створення нової структури супроводжуватиметься додатковими затратами, пов'язаними з його утриманням, які включатимуться у страховий тариф, збільшуватимуть страхові внески, призведуть до подорожчання медичної послуги, відтак перекладуться на пересічного громадянина. По-друге, на даний час є достатньо контролюючих органів у сфері державного регулювання і нагляду за діяльністю страхових компаній. Один з них – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Тому посилення дієвого контролю за діяльністю страхових компаній не повинно означати надмірне застосування адміністративно-правових методів державного регулятивного впливу на сферу медичного страхування, що досить часто трапляється в сучасних умовах, зокрема в інших галузях страхування. По-третє, створення Фонду – це фактично дублювання адміністративно-командної системи управління охороною здоров'я, позбавленої ринкових механізмів та економічних стимулів. При цьому зазначимо, що слушною є думка автора стосовно доцільності залучення до обов'язкового медичного страхування комерційних страхових компаній. Вважаємо, що обов'язковою умовою має

бути наявність у них ліцензії на провадження такого страхування та входження їх до Медичного страхового бюро України.

На нашу думку, найбільш прийнятною є така інституційна модель медичного страхування, що передбачає його функціонування в обов'язковій і добровільній формах та, водночас, поєднання діяльності державних та комерційних структур. Це сприятиме задоволенню економічних інтересів усіх учасників медичного страхування та забезпечуватиметься надійний страховий захист населення в разі настання ризиків втрати їхнього здоров'я чи життя.

Література

1. Проект Закону України “Про фінансування охорони здоров'я та медичне страхування” від 08.10.2003 р. № 3370 (Подання М. Поліщука, О. Римарук, Т. Бахтеєвої та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=14757.

2. Проект Закону України “Про обов'язкове медичне страхування” від 16.06.2004 р. № 5655 (Подання М. Добкіна, О. Морозова, В. Хомутинікі) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=18400.

3. Проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування” від 27.11.2007 р. № 1040 (Подання Я. Сухого, Л. Денісової) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=30749.

4. Проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування” від 18.12.2007 р. № 1040-1 (Подання Л. Григорович, Є. Добряк, В. Карпука та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=31001.

4. Проект Закону України “Про внесення змін до деяких законів України (щодо запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування)” від 25.01.2008 р. № 1040-2 (Подання О. Шевчука, М. Папієва) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=31130.

5. Проект Закону України “Про фінансування охорони здоров'я та медичне страхування” від 30.03.2009 р. № 4279 (Подання В. Коновалюка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=34871.

6. Проект Закону України “Про фінансування охорони здоров'я та обов'язкове соціальне медичне страхування в Україні” від 30.06.2009 р. № 4744 (Подання Т. Бахтеєвої, В. Коновалюка, І. Шарова, Р. Сорочинської-Кириленко) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=35697.

7. Проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне медичне страхування” від 13.08.2012 р. № 11077 (Подання А. Яценка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44150.

8. Проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне соціальне медичного страхування” від 21.03.2013 р. № 2597 (Подання Я. Сухим) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46242.

9. Проект Закону України “Про загальнообов'язкове державне медичне страхування” від 06.02.2014 р. № 739-VII (Подання В. Дудкою, Т. Бахтеєвою, А. Шипко, А. Кіссе та ін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46465.

10. Стеценко В.Ю. Обов'язкове медичне страхування в Україні: адміністративно-правовий аналіз основних законопроектів / В.Ю. Стеценко // Юридична наука і практика. – 2011. – № 1. – С. 71-77.